

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶԻ ԱՄԱՍԻԱ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆԻ**

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ N 55-Ն

« 18 » հունիսի 2024 թվականի

գյուղ Ամասիա

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶԻ ԱՄԱՍԻԱ ՀԱՄԱՅՆՔԻ 2025-2027
ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ ԾԱԽՍԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Ղեկավարվելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքի 18-րդ հոդվածի 5-րդ մասի և «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 27.1-ին հոդվածի դրույթներով, Հայաստանի Հանրապետության Շիրակի մարզի Ամասիա համայնքի ավագանին

որոշում է՝

1. Հաստատել Հայաստանի Հանրապետության Շիրակի մարզի Ամասիա համայնքի 2025-2027 թվականների միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիրը՝ համաձայն թիվ թիվ 1-4 հավելվածների:

2. Ընդունել ի գիտություն, որ համայնքի կարճաժամկետ խնդիրները դիտարկվում են արդեն միջնաժամկետ կանխատեսումների համատեքստում, եկամուտները կանխատեսվում են համայնքային բյուջեին ամրագրված եկամուտներին առնչվող հարաբերությունները կարգավորող Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ, ծախսերը հստակ արտացոլում են համայնքի զարգացման առաջնահերթություններն ու գերակայություններն ըստ գործառնական ոլորտների:

3. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶԻ
ԱՄԱՍԻԱ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ ԱՆԴԱՄՆԵՐ՝

Կողմ՝ 8

Դեմ՝ 0

Ձեռնպահ՝ 0

Հարությունյան Զ.
Ղուկասյան Ա.
Ախցիսեցյան Է.
Մարդոյան Գ.
Զաքարյան Հ.
Արսենյան Զ.
Գևորգյան Հ.
Մարտիրոսյան Հ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶԻ
ԱՄԱՍԻԱ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

Զ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

« 18 » հունիսի 2024 թվական
գյուղ Ամասիա

Հավելված N 1
Հայաստանի Հանրապետության Շիրակի մարզի
Ամասիա համայնքի ավագանու
2024 թվականի հունիսի 18-ի թիվ 55 -Ն որոշման

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Հ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶԻ ԱՄԱՍԻԱ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
2025-2027 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ ԾԱԽՍԵՐԻ**

2025-2027

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ամասիա համայնքի 2025-2027 թվականների միջնաժամկետ ծախսային ծրագիրը (այսուհետև՝ ՄԺԾԾ) համայնքի առաջիկա երեք տարիների զարգացման ռազմավարական ֆինանսական փաստաթուղթ է, որի հիմքում ընկած են համայնքի զարգացման հնգամյա ծրագրերով սահմանված համայնքի զարգացման հիմնախնդիրները, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության ծրագրերով որդեգրված առաջնահերթ ուղղությունները, որոնք արտացոլված են վերջին տարիներին ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից մշակված գերակայություններում:

2025-2027 թվականների միջնաժամկետ հատվածում Ամասիա համայնքի ռազմավարության հիմնական ուղղություններն են գյուղատնտեսություն, ջրամատակարարում, արտաքին լուսավորություն, աղբահանություն, սոցիալական պաշտպանություն: Նշված բնագավառներում էական ներդրումներ իրականացնելու համար նախատեսված է դիմել ինչպես սուբվենցիոն ծրագրերի, այնպես էլ դոնոր կազմակերպությունների կողմից հայտարարվող դրամաշնորհային մրցույթների: Կապիտալ ներդրումների իրականացման համար անհրաժեշտություն է ունենալ ֆոնդային բյուջե, սակայն համայնքի ֆոնդային ռեսուրսները սահմանափակ են, ուստի առաջիկա երեք տարիներին նախատեսված է ձևավորել վարչական բյուջեի առավելագույն՝ 20% պահուստային ֆոնդ, որպեսզի հնարավոր լինի իրականացնել վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե հատկացումներ:

Ամասիա համայնքի բյուջեի եկամուտների և ծախսերի կանխատեսումների առանձնահատկությունները

Հայաստանի Հանրապետության տեղական ինքնակառավարման համակարգում օրենսդրությամբ սահմանվել է համայնքում իրականացվող ռազմավարական ծրագրավորման երեք փուլ, որոնք տարբերվում են միմյանցից ինչպես դրանց ծրագրավորման ժամանակային հորիզոնով, այնպես էլ յուրաքանչյուր փուլում ծրագրավորվող տարրերի ագրեգացման մակարդակով: Այսպես, կախված ծրագրավորման ժամանակային հորիզոնից՝ նախատեսվում է հնգամյա ժամանակահատվածի (երկարաժամկետ), եռամյա ժամանակահատվածի (միջնաժամկետ) և մեկ տարվա ժամանակահատվածի (կարճաժամկետ) ծրագրերի մշակում: Երկարաժամկետ ծրագրերում ծրագրային տարրերը ներկայացվում են ագրեգացման առավել բարձր մակարդակով, քան միջնաժամկետ ծրագրերում, իսկ միջնաժամկետ ծրագրերում դրանց մակարդակն ավելի բարձր է, քան կարճաժամկետ ծրագրերում: Վերը նշված ծրագրավորման երեք փուլերը փոխկապակցված են, և յուրաքանչյուր փուլում կազմված և սահմանված կարգով հաստատված ծրագիրը հիմք է հանդիսանում հաջորդ

փուլում կազմվելիք ծրագրի համար: Մասնավորապես, երկարաժամկետ ծրագիրը հիմք է հանդիսանում միջնաժամկետ ծրագրի մշակման համար, իսկ միջնաժամկետ ծրագիրը իր հերթին հիմք է հանդիսանում կարճաժամկետ ծրագրի մշակման համար:

Համայնքի երկարաժամկետ ծրագիրը՝ համայնքի զարգացման հնգամյա ծրագիրն է, միջնաժամկետ ծրագիրը՝ երեք տարվա համար կազմվող համայնքի միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիրն է, իսկ կարճաժամկետ ծրագիրը՝ մեկ տարվա համար կազմվող համայնքի բյուջեն է: Եթե համայնքի զարգացման ծրագիրը հաստատվում է մեկ անգամ ավագանու լիազարությունների ամբողջ ժամանակահատվածի՝ 5 տարվա համար (անհրաժեշտության դեպքում կարող են լինել փոփոխություններ), ապա համայնքի միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիրը մշակվում և հաստատվում է յուրաքանչյուր տարի՝ առաջիկա 3 տարվա համար:

Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիրը համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի վերլուծության և առկա հիմնախնդիրների բացահայտման, ֆինանսական, տնտեսական, բնական և մարդկային ռեսուրսների գնահատման արդյունքում նպատակային զարգացման տեսանկյունից ձեռնարկվելիք քայլերի ամբողջությունն արտահայտող փաստաթուղթ է, որը նախատեսում է ռազմավարական կտրվածքով համայնքի հիմնախնդիրների արդյունավետ լուծում: Համայնքի զարգացման հնգամյա ծրագրի դրույթների իրագործման հիմնական գործիքը, որը հնարավորություն է տալու առավել իրատեսական, առարկայական դարձնել համայնքի զարգացման հնգամյա ծրագիրը՝ առաջիկա երեք տարվա համայնքի միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիրն է (ՄԺԾԾ): Այն հստակեցնում է եռամյա ժամանակահատվածում համայնքի ծախսային քաղաքականությունը տարեկան կտրվածքով՝ հնարավորություն ընձեռնելով համայնքի համար միջնաժամկետ հատվածում կառավարելու համայնքի ֆինանսական ռեսուրսները և ստեղծելու պատշաճ ծրագրային հիմքեր առաջիկա տարվա համայնքի բյուջեի նախագծի մշակման համար: Այսինքն՝ համայնքի տարեկան բյուջեի նախագծի կազմման գործընթացն առաջնորդվելու է արդեն իսկ կազմված համայնքի ՄԺԾԾ-ով՝ առաջիկա տարվա համար հաստատված հաշվարկներով և հիմնավորումներով: Եվ հենց դրանով է պայմանավորված այն հանգամանքը, որ համայնքի ՄԺԾԾ նախագծի մշակումը նույնպես, ինչպես և տարեկան բյուջեի նախագծի մշակումը, համայնքի բյուջետային գործընթացի լիիրավ փուլ է համարվում:

Համայնքի եռամյա միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրավորման փուլի ներմուծմամբ համայնքի համար հնարավորություն է ընձեռնվում անցնել եռամյա ֆինանսական ծրագրավորմանը և տեսնել համայնքի բյուջեի մշակման փուլին բնորոշ մեկ տարվա տեսադաշտից ավելի հեռու՝ երեք տարվա հորիզոնով: Այդ ժամանակահատվածում համայնքի համար ֆինանսական ռեսուրսների հասանելիության, ինչպես նաև այլ գործոնների ազդեցության կանխատեսումները հնարավորություն կընձեռնեն համայնքին մի կողմից՝ մեծացնել համայնքի ֆինանսական ծրագրերի կանխատեսելիությունը, ծրագրերի շարունակականության ապահովման ֆինանսական մեխանիզմների

հատակեցումը, իսկ մյուս կողմից՝ բարձրացնել համայնքներում բյուջետային կարգապահությունը և հաշվետվողականությունը: Առաջիկա երեք տարվա՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ՄԺԾԾ մշակման նպատակն է հնարավորություն ստեղծել համայնքների համար կառավարելու ֆինանսական ռեսուրսներն իր միջնաժամկետ հարկաբյուջետային նպատակներին և քաղաքականության գերակայություններին համապատասխան:

Ամասիա համայնքի բյուջեի ՄԺԾԾ ոլորտային գերակայությունները

Գերակայությունները որոշվում են ինչպես համայնքի զարգացման հնգամյա ծրագրերի գերակայությունների, այնպես էլ յուրաքանչյուր տարվա համայնքի բյուջեով: Հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ծրագրերի առաջնահերթ ուղղությունները և հաշվի առվելով համայնքի խնդիրները, համայնքը իր առջև դրել է հետևյալ գերակայությունները՝

1. Բարելավել համայնքի ֆինանսական վիճակը՝ ճշգրտելով անշարժ գույքի հարկի բազաները, բարձրացնելով սեփական եկամուտների հավաքագրման մակարդակը և նպատակային օգտագործելով բյուջետային միջոցները:
2. Բարձրացնել ՏԻՄ-երի, համայնքապետարանի աշխատակազմի, համայնքային կազմակերպությունների և բնակիչների հետ աշխատանքի արդյունավետությունը:
3. Իրականացնել համայնքի ֆինանսատնտեսական և հաշվապահական հաշվառման գործունեության արդյունավետ կազմակերպում՝ համադրելով ֆինանսական ծրագրերի (հանրային հատվածի հաշվապահություն, ՀՀ ՖՆ գանձապետարանի ծրագիր) և ամփոփ հաշվեկշիռների հրապարակայնություն ՀԿՏՀ-ում:
4. Բարձրացնել բնակչությանը և տնտեսվարող սուբյեկտներին մատուցվող համայնքային ծառայությունների և այլ լրացուցիչ ծառայությունների մակարդակն ու որակը:
5. Իրականացնել կրթության, մշակույթի և սպորտի բնագավառների համայնքային ենթակառուցվածքների պահպանման, շահագործման, նորոգման, գույքային վերազինման և այլ աշխատանքներ:
6. Աջակցություն ցուցաբերել և իրականացնել միջոցառումներ համայնքի բնակչության՝ խոցելի խմբերին, բազմազավակ ընտանիքներին, հաշմանդամներին ֆինանսական կամ նյութական օգնություն տրամադրելու գործում:
7. Կապիտալ ներդրումներ կատարել համայնքի բնակարանային, կոմունալ տնտեսության բարեկարգման, ճանապարհային տնտեսության բնագավառներում, ավելացնել փողոցային լուսավորությունը, առկա լուսավորության համակարգը փոխարինելով էներգախնայող լուսատուներով:
8. Խթանել համայնքում գենդերային, հաշմանդամության և խոցելի խմբերի համար ծրագրերի իրականացումը:

9. Իրականացնել օրենքով համայնքի ղեկավարին վերապահված լիազորություններ՝ պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների պայմաններում գործողություններ իրականացնելու ոլորտում:

Համայնքի զարգացման հիմնական ուղղությունները միտված են բնակչության կենսական մակարդակի բարելավմանը, շրջակա միջավայրի պահպանմանը, համայնքում հարմարավետ ու բարեկեցիկ միջավայրի ստեղծմանը, համայնքային ենթակառուցվածքների արդիականացմանն ու զարգացմանը, ինչպես նաև համայնքում գենդերային հավասարությանը:

Համայնքը կարևորում է համայնքային ենթակայության մշակույթի և սպորտի բնագավառների՝ մշակույթի տների, գրադարանների, երաժշտական դպրոցների աշխատողների աշխատավարձերի բարձրացումը, շարունակվում են համայնքային ենթակայության հուշարձանների վերականգնման և պահպանման աշխատանքները:

Համայնքային կառավարման ոլորտում իրականացվում են համայնքային ծառայության կատարելագործման, տեխնիկական վերազինմանն ուղղված միջոցառումները, ինչպես նաև համայնքային ծառայողների անձնակազմի կարողությունների զարգացումը:

Տնտեսության ոլորտում շարունակվում են ներդրումները ճանապարհային տրանսպորտի, առևտրի և տնտեսական զարգացման, քաղաքաշինության, անշարժ գույքի կադաստրի, գյուղատնտեսության և ջրային տնտեսության, էներգետիկայի և բնապահպանության ոլորտներում (համապատասխան ծրագրերի առկայության պայմաններում):

Բնապահպանության բնագավառում կարևորվում են աղբահանության և սանիտարական մաքրման, այդ թվում՝ անօրինական աղբանոցների վերացման, ինչպես նաև թափոնների կառավարման գործընթացների և միջոցառումների ու ենթածրագրերի, տարածքների կանաչապատման, բնապահպանական այլ միջոցառումների իրականացումը:

Տրանսպորտի և կապի բնագավառում իրականացվելիք ծախսային քաղաքականության հիմնական գերակայություններն են ներհամայնքային ճանապարհների հիմնանորոգումը և լուսավորությունը:

Տնտեսական զարգացման բնագավառի հիմնական գերակա ուղղությունն է գյուղատնտեսության, տեղական զբոսաշրջության զարգացման, արևային էներգիայով աշխատող օբյեկտների կառուցման միջոցառումների իրականացումը:

Քաղաքաշինության բնագավառի հիմնական ուղղություններն ու ծախսային գերակայություններն են՝ համայնքների բարեկարգման, բազմաբնակարան շենքերի սպասարկման, վթարային շենքերի ամրացման կամ նոր շենքերի կառուցման, անօթևան մնացած քաղաքացիների բնակարանային խնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի, համայնքում ապօրինի շինությունների քանդմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը:

Բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հողվածներով ծախսերը և դրանց գծով հաշվարկները ներկայացնելիս առաջնորդվել ենք Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի 2007 թվականի հունվարի 9-ի «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային ու հանրային հատվածի հաշվապահական

հաշվառման դասակարգումները և դրանց կիրառման ցուցումները հաստատելու մասին» N 5-Ն հրամանով, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարի 2008 թվականի օգոստոսի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության համայնքի բյուջեի օրինակելի ձեվը և նշված ձեվի առանձին հատվածների լրացման մասին ցուցումները հաստատելու, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի 2004 թվականի մարտի 5-ի N 194-Ն հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 730 հրամանով: Ծախսերը տնտեսագիտական դասակարգմամբ հաշվարկել ենք «Դաս-Կատեգորիա-Խումբ» սինթետիկ մակարդակով: Ծախսերի նախագծում համայնքի ղեկավարի, նրա աշխատակազմի և բյուջետային հիմնարկների աշխատողների աշխատանքի վարձատրության չափերը որոշելիս համայնքի ղեկավարը ղեկավարվում է «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքի 28-րդ և 34-րդ հոդվածների դրույթներով: Բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերման (գնման) հոդվածներով ծախսերի նախատեսման դեպքում այդ ծախսերի հաշվարկներում ապրանքների և ծառայությունների գները հաշվարկելիս առաջնորդվել ենք հետևյալ մոտեցմամբ՝

- այն դեպքում, երբ տվյալ ծախսի գծով համապատասխան ապրանքի կամ ծառայության ձեռքբերման համար առկա են նախորդ տարիներից շարունակվող (գործող) պայմանագրեր, որոնք տարածվում են ընթացիկ տարվա վրա, ապա այդ ապրանքի կամ ծառայության գինը որոշվում է՝ ելնելով համապատասխան պայմանագրերով սահմանված գներից,
- այն դեպքում, երբ տվյալ հոդվածի գծով համապատասխան ապրանքի կամ ծառայության ձեռքբերման համար գները սահմանվում են համապատասխան կարգավորող մարմինների կողմից, ապա այդ ապրանքի կամ ծառայության գինը որոշվում է՝ ելնելով սահմանված սակագներից,
- այն դեպքում, երբ տվյալ ծախսի գծով համապատասխան ապրանքի կամ ծառայության ձեռքբերման համար առկա չեն ընթացիկ տարվա վրա տարածվող պայմանագրեր, սակայն առկա են համապատասխան (գործող) պայմանագրեր նախորդ տարվա համար, ապա այդ ապրանքի կամ ծառայության գինը որոշվում է՝ ելնելով նախորդ տարվա համապատասխան պայմանագրերով սահմանված գներից,
- այն դեպքում, երբ տվյալ ծախսի գծով համապատասխան ապրանքի կամ ծառայության ձեռքբերման համար չկան գործող պայմանագրեր, ապա այդ ապրանքի կամ ծառայության գինը որոշվում է՝ ելնելով ընթացիկ տարվան նախորդող տարվա համապատասխան փաստացի գներից,
- այն դեպքում, երբ տվյալ ծախսի գծով համապատասխան ապրանքի կամ ծառայության ձեռքբերման համար գործող պայմանագրերի, սահմանված սակագների և ընթացիկ տարվան նախորդող տարվա համապատասխան փաստացի գների վերաբերյալ

տեղեկատվությունը բացակայում է, այդ ապրանքի կամ ծառայության գինը որոշվում է՝ ելնելով վերջինիս վերաբերյալ ՀՀ պաշտոնական վիճակագրության կամ այլ աղբյուրների հրապարակումներում առկա տեղեկատվությունից:

- **Գյուղատնտեսության բնագավառում**

- Իրականացնել ոռոգման ցանցերի կառուցման և արդիականացման աշխատանքներ՝ համայնքի բոլոր բնակավայրերում՝ ինչը խթան կհանդիսանա մշակվող ցանքատարածությունների ավելացման, բերքատվության բարձրացման:

- 2025, 2027 թթ նախատեսված է կառուցել տեխնիկայի կայանատեղ՝ համայնքի ունեցած տեխնիկայի շահագործումն ավելի էֆեկտիվ իրականացնելու համար::

- **Տրանսպորտի բնագավառում**

- Շարունակել ներհամայնքային ճանապարհների հարթեցման, փոսալցման աշխատանքները:

- Համայնքի բոլոր բնակավայրերում կառուցել կանգառներ:

- **Քաղաքաշինության բնագավառում**

- Համայնքի բոլոր բնակավայրերում իրականացնել լուսավորության ներքին ցանցի ընդլայնման աշխատանքներ, արդիականացնել լուսավորության համակարգը՝ ժամանակակից էներգոխնայող լուսատուներով:

- Իրականացնել բազմաբնակարան շենքերի, շքամուտքերի տանիքների վերանորոգման աշխատանքներ:

- **Շրջակա միջավայրի պաշտպանության բնագավառում**

- Ձեռք բերել աղբահան մեքենա, աղբամաններ՝ համայնքի բոլոր 26 բնակավայրերում աղբահանություն իրականացնելու նպատակով՝ ներկայիս 10 բնակավայրի փոխարեն:

- Իրականացնել աղբավայրի ցանկապատում՝ կուտակված աղբի տարածումը և բնության աղտոտումը կանխելու նպատակով::

- **Սոցիալ-մշակութային ոլորտներում**

- Ապահովել նորաստեղծ «Ամասիայի սոցիալ-կրթական կենտրոն» ՀՈԱԿ-ի գործունեությունը, որը թույլ կտա իրականացնել համայնքի երեխաների արտադպրոցական դաստիարակությունը, ունենալ տարբեր խմբակներ՝ ինչպես երեխաների, այնպես էլ ծերերի համար, իրականացնել սոցիալական ոլորտում համայնքի պարտադիր լիազորությունները:

- Բոլոր բնակավայրերում իրականացնել սպորտային հրապարակների կառուցման և կահավորման աշխատանքներ, ձեռք բերել սպորտային գույք:

-Աջակցել համայնքի ակտիվ երիտասարդների կողմից իրականացվող տարբեր մշակութային, ժամանցային, մարզական ծրագրերի իրականացմանը:

-2025թ-ին նախատեսված է շարունակել 2023թ-ին սկսված Հողմիկի մշակույթի տան վերանորոգման աշխատանքները:

-Սոցիալական ապահովության բնագավառում շարունակել առանձնակի ուշադրության կենտրոնում պահել անապահով ընտանիքներին, առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների սոցիալական պաշտպանվածության խնդիրներին:

-շարունակել միայնակ ծերերի կենցաղային խնամքի ծառայությունների մատուցման ծրագիրը:

ՄԱՍ 1. Ամասիա համայնքի բյուջեի եկամուտները

2025-2027 թվականների Ամասիա համայնքի միջնաժամկետ ծախսային ծրագրում առաջիկա երեք տարիների համար համայնքի եկամուտները պլանավորելիս հիմք է հանդիսացել օրենքով սահմանված և նախորդ երեք տարիներին հավաքագրված միջին ցուցանիշները: Բացառություն է կազմել գույքի վարձակալությունից ստացվող եկամուտները, որը պլանավորելիս հաշվի է առնվել համայնքի պոտենցիալը, այսինքն հաշվի է առնվել այն հանգամանքը, որ համայնքում առկա են հողատարածքներ, որոնք 2023թ-ի դրությամբ վարձակալված չեն, սակայն հաշվի առնելով, որ համայնքը միջոցներ է ներդնում հողերի ջրարբիացման, գյուղտեխնիկայի շահագործման արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ, ուստի իրատեսական է դառնում գույքի վարձակալության գծով եկամուտների 2023թ-ի նկատմամբ 2025թ-ի 18 տոկոս, 2025 և 2027 թվականներին 23 տոկոս աճը:

Ամասիա համայնքի եկամուտների գոյացման աղբյուրները բաժանվում են երկու խմբի՝ սեփական եկամուտներ և պաշտոնական դրամաշնորհներ:

Վարչական բյուջեի հարկային եկամուտներում ամենախոշոր մասը բաժին է ընկել անշարժ գույքից գույքային հարկերին՝ 33007,0 հազ. դրամ:

Մնացած եկամուտների պատկերը հետևյալն է.

- փոխադրամիջոցների գույքահարկ- 35744,1 հազ.դրամ,
- տեղական տուրքեր- 1080,6 հազ. դրամ,
- վարչական գանձումներ- 8065,6 հազ.դրամ,
- վարձակալական վճար- 31495 հազ.դրամ:

Ֆոնդային բյուջեի եկամուտները գոյացել են վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող մասհանումների (40873,3 հազ.դրամ) և պետական բյուջեից ստացված սուբվենցիաների (84798,5 հազ.դրամ) հաշվին:

Ամասիայի համայնքապետարանի 2025-2027 թվականների ՄԺԾԾ-ի կազմման հիքում ընկած է ինչպես նախորդ տարիների բյուջեի մուտքերի վերլուծությունը, այնպես էլ տարբեր նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված համայնքի բյուջեին ամրագրված եկամուտների դրույքաչափերը և դրանցում կատարված փոփոխությունները: Մասնավորապես պլանավորման ժամանակ հաշվի են առնվել.

Անշարժ գույքի հարկը պլանավորելիս կիրառվել է այն մոտեցումը, որ նախորդ տարիների պարտքերը ի վերջո պետք է նվազեցվի և պլանավորվել է յուրաքանչյուր տարի 15-17 տոկոս պարտքի մարում:

- **Փոխադրամիջոցների գույքահարկի մասով.**

Այս հարկատեսակի գծով եկամուտների պլանավորման ժամանակ հաշվի է առնվել համայնքապետարանի համակարգչային բազանում գրանցված փոխադրամիջոցների գծով << հարկային օրենսգրքով սահմանված կարգով և դրույքաչափերով հաշվարկված հարկի

գումարները, ինչպես նաև կուտակված ապառքների գումարները և դրանց գանձման դինամիկան:

- **Պետական տուրքեր՝**

Ամասիա համայնքի բյուջե են մուտքագրվում օրենքով ամրագրված հետևյալ պետական տուրքերից մուտքերը.

1. քաղաքացիական կացության ակտեր գրանցելու, դրանց մասին քաղաքացիներին կրկնակի վկայականներ, քաղաքացիական կացության ակտերում կատարված գրառումներում փոփոխությունների, լրացումների, ուղղումների և վերականգնման վկայականներ տալու համար պետական տուրքերը,

- **Տեղական տուրքեր և վճարներ՝**

Տեղական տուրքերի գծով համայնքի բյուջեի եկամուտների հաշվարկման համար կարևոր է բազայի գնահատումը, քանի որ տեղական տուրքերը և դրանց դրույքաչափերը սահմանվում են համայնքի տարեկան բյուջեի հաստատումից առաջ: Դրույքաչափերի հաստատումից հետո տեղական տուրքերի կանխատեսումը կհանգի միայն տարվա ընթացքում տվյալ տեղական տուրքի քանակի (բազայի) կանխատեսմանը: Նույն մոտեցմամբ իրականացվում է նաև տեղական վճարներից համայնքի բյուջեի մուտքերի կանխատեսումը: Ամասիա համայնքում տեղական տուրքերի և վճարների դրույքաչափերը սահմանելիս ավագանին առաջնորդվել է գոտիավորման սկզբունքով, գոտի համարելով համայնքի կազմում առկա յուրաքանչյուր բնակավայրը:

- **Այլ եկամուտներ՝**

Ամասիա համայնքի այլ եկամուտներն են համայնքի և համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպությունների կողմից պայմանագրերին համապատասխան գանձվող վճարները՝ համայնքի սեփականությունը հանդիսացող գույքի վարձակալության կամ կառուցապատման իրավունքի դիմաց գանձվող վարձավճարները, որոնց հաշվարկման ժամանակ անհրաժեշտ է հիմք ընդունել նախորդ տարիների համար կնքված պայմանագրերի ցուցանիշները: Վարձակալության հանձնվող հողերի վարձակալական վճարները չպետք է պակաս լինեն այդ հողերի համար հաշվարկվող անշարժ գույքի հարկի մեծությունից, իսկ այս եկամտատեսակի գծով կանխատեսվող գումարները պետք է ներառեն նաև առ 01.01.13 թվականից առկա ապառքների մարումից մուտքերը:

- **Պաշտոնական դրամաշնորհներ՝**

Ամասիա համայնքի եկամուտների մեջ ինչպես նախորդ, այնպես էլ առաջիկա երեք տարիներին գերակշիռ մաս են կազմում պաշտոնական դրամաշնորհները:՝ 2024թ-ին բյուջեի 78,7%, առաջիկա երեք տարիներին նախատեսված է համապատասխանաբար՝ 80,1%, 79,7%, 80,6 %:

ՄԱՍ 2. Ամասիա համայնքի բյուջեի ծախսերը

Համայնքի բյուջեի ծախսերը պլանավորվել է հաշվի առնելով աշխատավարձի փաստացի հաշվարկը: Ոչ առևտրային կազմակերպություններին բյուջեից հատկացվում է սուբվենցիա՝ իրենց կողմից ներկայացված հաշվարկների հիման վրա:

Կապիտալ ծախսերը պլանավորվել են հաշվի առնվելով 2022-2026 թվականների հնգամյա զարգացման ծրագիրը:

2025-2027 թվականի կապիտալ ծախսերի մեջ ընդգրկվել են հետևյալ ծրագրերը՝

1. Համայնքային կենտրոնների վերանորոգում:

Բնակավայրերում աշխատանքային պայմանների բարելավման, համայնքապատկան շենքերի երկարակետության ապահովման նպատակով նախատեսվում է 2025-2027թթ-ին իրականացնել համայնքային կենտրոնների վերանորոգման աշխատանքներ՝ համապատասխանաբար՝ 12500, 15,000.0, 15000.0 հազ. դրամ արժեքով:

2. Ամասիա բնակավայրի վարչական շենքի ջեռուցման ցանցի անցկացման համար նախատեսված է 2025թ-ին 3,500.0 հազար դրամ: Նախատեսված է իրականացնել համայնքի բյուջեի հաշվին:

3. Ամասիա համայնքի բոլոր բնակավայրերի համայնքային կենտրոնների գույքային հագեցվածության ապահովում

Ծրագիրը իրականացվելու է համայնքի բյուջեի միջոցների հաշվին՝ յուրաքանչյուր տարի հատկացնելով 8,000.0 հազ. դրամ:

4. Տեխնիկայի կայանատեղի կառուցում

Նախատեսված է կառուցել երկու կայանատեղի՝ Ամասիա և Բերդաշեն բնակավայրերում, որոնցից մեկը կկառուցվի 2027թ-ին՝ համայնքի բյուջեի և սուբվենցիոն հատկացումների հաշվին՝ ծրագրի արժեքն է 44,500.0 հազ. դրամ:

5. Աղբավայրի ցանկապատում

Կուտակվող աղբի տարածումը, բնության աղտոտումը կանխելու համար անհրաժեշտություն կա համայնքի աղբավայրը ցանկապատել, որի համար 2026թ-ին նախատեսված է 15,000.0 հազ. դրամ, համայնքի բուջեից:

7. Ամասիայի Հայասա թաղամասի խմելու ջրագծի կառուցում

Նախատեսված է թաղամասը ապահովել խմելու ջրով: Ծրագրի արժեքն է 62,000.0 հազար դրամ: 31,000.0 հազ. դրամը կիրականացվի համայնքի միջոցների հաշվին, 31,000.0 հազ. դրամը՝ սուբվենցիոն միջոցների:

8. Ամասիա համայնքի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգում

2025-2027թթ-ին պետք է իրականացվի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգման աշխատանքներ 48432,0 հազ դրամ ընդհանուր արժեքով, մեկ շենքի վերանորոգման արժեքը՝ 24216,0 հազ. դրամ: Նախատեսված է իրականացնել համայնքի բյուջեի և սուբվենցիոն միջոցների հաշվին:

9. Արտաքին լուսավորության ցանցի ընդլայնում:

Սուբվենցիոն ծրագրերով նախատեսված է 2025-2027 թթ իրականացնել լուսավորության ցանցի ընդլայնման աշխատանքներ համայնքի բոլոր բնակավայրերում, 2025թ-ին՝ 60740 հազ. դրամ, 2026թ-ին՝ 60740,0 հազ. դրամ և 2027թ-ին՝ 60740,0 հազ. դրամ գումարով:

10. Հողմիկի մշակույթի տան վերանորոգում:

Ծրագրի արժեքն է 78,150.7 հազ. դրամ, որից՝ 15,450.0 հազ. դրամն իրականացվել է 2024 թ-ին, իսկ մնացած՝ 62,700.7 հազ. դրամը՝ 2024թ-ին: Իրականացվելու է համայնքի բյուջեի և սուբվենցիոն միջոցների հաշվին:

Ամասիա համայնքի 2025-2027 թվականների ծախսերի պլանավորման հիմքում, դրված են այն հիմնախնդիրները, որոնց լուծման առաջնահերթությունները ամրագրված են համայնքի զարգացման տեսլականում: Այդ նպատակով նախատեսվում են կատարել կապիտալ ծախսեր հետևյալ ուղղություններով.

- **Գյուղատնտեսության բնագավառ**

Քանի որ Ամասիա համայնքը կազմված է միայն գյուղական բնակավայրերից, համայնքի բնակչության հիմնական զբաղմունքը գյուղատնտեսությունն է, որի զարգացումից է հիմնականում կախված բնակչության կենսամակարդակի բարելավումը:

Այդ նպատակին հասնելու համար նախորդ տարիների ընթացքում ձեռք են բերվել տարբեր գյուղատնտեսական տեխնիկա և գյուղատնտեսական գործիքներ, որոնցով վճարովի ծառայություններ են մատուցվում ինչպես համայնքի, այնպես էլ հարակից բնակավայրերի հողօգտագործողներին: Բոլոր բնակավայրերում տեղադրվել են հակակարկտային կայաններ, որոնց գոյությունը որոշ չափով մեղմացրել է գյուղատնտեսության արդյունքների կախվածությունը եղանակային պայմաններից՝ ավելի գրավիչ և կանխատեսելի դարձնելով գյուղատնտեսությամբ զբաղվելը: Այս ամենի շնորհիվ համայնքում մի քանի անգամով ավելացել է մշակվող վարելահողերի քանակը:

Այժմ համայնքում գյուղատնտեսության զարգացման առաջնահերթ խնդիրը դարձել է հողատարածքների ոռոգման հարցը: Վերջին տարիներին կլիմայական պայմանների փոփոխության պատճառով ոռոգման ներքին ցանցերի կառուցումն և արդիականացման հարցերը դարձել են օրակարգի կարևորագույն խնդիրները:

Քաղաքաշինության բնագավառ

Ամասիա համայնքի զարգացման գերակայություններից է նաև ներհամայնքային ճանապարհների կառուցումը և գիշերային լուսավորության ցանցի ընդլայնումը: Այդ նպատակով նախորդ տարիներին բոլոր բնակավայրերում սուբվենցիոն ծրագրերի միջոցով կատարվել են ներհամայնքային ճանապարհների ասֆալտապատման աշխատանքներ: Սուբվենցիոն ծրագրերով կատարվել են նաև լուսավորության ցանցի ընդլայնման աշխատանքներ:

Ստորև ներկայացվում է 2025-2027 թվականների համար նախատեսված վարչական ծախսերը՝ 2024թ. հաստատված և 2025թ. կանխատեսված բյուջեների ցուցանիշների համեմատական վերլուծությամբ (Աղյուսակ 2):

Աղյուսակ 2

Մուտքի անվանումը	2023թ. փաստ	2024թ. հաստ	2025 թ. կանխ.	2026թ. կանխ.	2027 թ. կանխ.	2025թ կանխ. և 2023թ. հաստ. բյուջեի տարբերություն	
						գումար	տոկոս
ԸՆԴՀԱՄԵՆԸ ԾԱԽՍԵՐ	404940,1	502671,3	564313,1	566722,8	567823,8	61641,8	112,3
Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ	169724,6	244531,1	247730	220706,5	216158	3198,9	101,3
Հասարակական կարգ և անվտանգություն	3700,0	3700,0	3700,0	3700,0	3700,0	0	100,0
Տնտեսական հարաբերություններ	141656,9	29120,0	28420,0	47432,8	50432,8	-700,0	97,6
Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն	15226,9	12350,0	27350,0	23890,0	23890,0	15000,0	221,5
Բնակարանային շինարարություն և կոմունալ ծառայություն	6817,0	25160,9	37560,0	38560,0	39560,9	12400,0	149,2
Առողջապահություն	15000,0	15000,0	15000,0	15000,0	15000,0	0	100,0

Հանգիստ, մշակույթ և կրոն	31618,7	392954	38695,4	54030,0	55030,0	-600,0	98,5
Կրթություն	33088,0	39955,0	38755,0	57902,1	57902,1	-1200,0	97,0
Սոցիալական պաշտպանություն	15120,0	15120,0	15120,0	15920,0	16120,0	0	100,0
Հիմնական բաժիններին չդասվող պահուստային ֆոնդեր		51065,6	65481,8	36878,0	27671,0	14416,2	128,2

Ինչպես երևում է Աղյուսակ 2-ի տվյալներից՝ 2024թվականի հաստատված բյուջեի համեմատությամբ 2025թվականի համար կանխատեսված բյուջեի գերազանցել են 2024թվականի Ցուցանիշներին 61641,8 հազար դրամով: